

॥ तैत्तिरीय ब्राह्मणम् ॥

॥ षष्ठः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे द्वितीयाष्टके षष्ठः प्रपाठकः ॥

स्वा॒द्वीं त्वा॑ स्वा॒दुना॑। ती॒व्रां ती॒व्रेण॑। अ॒मृता॑म॒मृते॑न। मधु॑मतीं॒ मधु॑मता। सृ॒जामि॑ स॒ सोमे॑न। सोमो॑ऽस्य॒श्विभ्या॑ प॒च्यस्व। सर॑स्वत्ये प॒च्यस्व। इन्द्रा॑य सु॒त्राम्णो॑ प॒च्यस्व। परी॑तो पि॒श्रता॑ सु॒तम्। सोमो॑ य उ॒त्त॒म॑ ह॒विः॥१॥

द॒ध॒न्वा यो न॑र्यो अ॒प्स्वन्तरा॑। सु॒षाव॑ सोम॒मद्रि॑भिः। पु॒नातु॑ ते परि॒स्रुत॑म्। सोम॑ऽसूर्य॑स्य दुहि॒ता। वारे॑ण श॒श्वता॑ तना॑। वा॒युः पू॒तः प॒वित्रे॑ण। प्रा॒ङ्ख॒सोमो॑ अति॑द्रुतः। इन्द्र॑स्य यु॒ज्यः स॒खा॑। वा॒युः पू॒तः प॒वित्रे॑ण। प्र॒त्यङ्ख॒सोमो॑ अति॑द्रुतः॥२॥

इन्द्र॑स्य यु॒ज्यः स॒खा॑। ब्र॒ह्म क्ष॑त्रं प॒वते॑ तेजं इन्द्रि॒यम्। सुर॑या सोमं॑ सु॒त आसु॑तो मदा॒या। शु॒क्रेण॑ दे॒व दे॒वता॑ः पि॒पृग्धि॑। रसे॒नान्नं॑ यज॑मानाय धेहि। कु॒विद॒ङ्ग यव॑मन्तो यव॑ञ्चित्। यथा॑ दान्त्य॑नुपूर्वं वि॒यूय॑। इहे॒हैषां॑ कृणु॒त भो॑ज॒नानि॑। ये ब॒रुहि॑षो नमो॑वृ॒क्तिं न ज॒ग्मुः। उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽस्य॒श्विभ्या॑ त्वा जु॒ष्टं गृ॒ह्णामि॥३॥

सर॑स्वत्या॒ इन्द्रा॑य सु॒त्राम्णो॑। ए॒ष ते॒ योनि॑स्तेज॑से त्वा। वी॒र्या॑य त्वा ब॒लाय॑ त्वा। तेजो॑ऽसि तेजो॑ मयि॑ धेहि। वी॒र्य॑मसि वी॒र्यं मयि॑ धेहि। ब॒ल॑मसि ब॒लं मयि॑ धेहि। नाना॑ हि वा॑ दे॒वहि॑त॒स्र॑ स॒दः कृ॑तम्। मा स॑सृ॒क्षाथां॑ पर॒मे व्यो॑मन्। सुरा॑ त्वमसि॑ शु॒ष्मिणी॑ सोमं॑ ए॒षः। मा मा॑ हि॒सीः स्वां॑ योनि॑मावि॒शन्॥४॥

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽस्या॒श्विनं॑ तेजः। सा॒र॒स्वतं॑ वी॒र्य॑म्। ऐ॒न्द्रं ब॒ल॑म्। ए॒ष ते॒ योनि॑र्मोदा॒य त्वा। आ॒न॒न्दाय॑ त्वा म॒ह॑से त्वा। ओजो॑ऽस्यो॒जो मयि॑ धेहि। म॒न्युरा॑सि म॒न्युं मयि॑ धेहि। महो॑ऽसि महो॑ मयि॑ धेहि। सहो॑ऽसि सहो॑ मयि॑ धेहि। या व्या॒घ्रं वि॑पू॒चिका॑। उ॒भौ वृ॑कं च र॒क्ष॑ति। श्ये॒नं प॑त॒त्रिण॑सि॒हम्। से॒मं पा॒त्व॑ह॒सः। स॒म्पृचः॑ स्थ॒ सं मा॑ भ॒द्रेण॑ पृ॒ङ्क। वि॑पृचः॑ स्थ॒ वि मा॑ पा॒प्मना॑ पृ॒ङ्क॥५॥

ह॒विः प्र॒त्यङ्ख॒सोमो॑ अति॑द्रुतो गृ॒ह्णाम्या॑वि॒शवि॑पू॒चिका॑ प॒ञ्च च॥५॥

[१]

सोमो॑ राजा॒ऽमृत॑सु॒तः। ऋ॒जी॒षेणा॑ज॒हान्मृ॑त्युम्। ऋ॒तेन॑ स॒त्यमिन्द्रि॑यम्। वि॒पान॑स्र॒

शुक्रमन्थसः। इन्द्रस्येन्द्रियम्। इदं पयोऽमृतं मधु। सोममञ्चो व्यपिबत्। छन्दसा ह॒सः शुचिषत्। ऋतेन सत्यमिन्द्रियम्। अञ्चः क्षीरं व्यपिबत्॥६॥

कुङ्कुङ्गिरसो धिया। ऋतेन सत्यमिन्द्रियम्। अन्नात्परिस्रुतो रसम्। ब्रह्मणा व्यपिबत् क्षत्रम्। ऋतेन सत्यमिन्द्रियम्। रेतो मूत्रं विजहाति। योनिं प्रविशदिन्द्रियम्। गर्भो जरायुणाऽऽवृतः। उल्बं जहाति जन्मना। ऋतेन सत्यमिन्द्रियम्॥७॥

वेदेन रूपे व्यकरोत्। सुतासती प्रजापतिः। ऋतेन सत्यमिन्द्रियम्। सोमेन सोमो व्यपिबत्। सुतासुतो प्रजापतिः। ऋतेन सत्यमिन्द्रियम्। दृष्ट्वा रूपे व्याकरोत्। सत्यानृते प्रजापतिः। अश्रद्धामनृतेऽदधात्। श्रद्धा९ सत्ये प्रजापतिः। ऋतेन सत्यमिन्द्रियम्। दृष्ट्वा परिस्रुतो रसम्। शुक्रेण शुक्रं व्यपिबत्। पयः सोमं प्रजापतिः। ऋतेन सत्यमिन्द्रियम्। विपान९ शुक्रमन्थसः। इन्द्रस्येन्द्रियम्। इदं पयोऽमृतं मधु॥८॥

अञ्चः क्षीरं व्यपिबुज्जन्मनतेन सत्यमिन्द्रियम् श्रद्धा९ सत्ये प्रजापतिरष्टौ च॥३॥ [२]

सुरावन्तं बर्हिषद९ सुवीरम्। यज्ञ९ हिन्वन्ति महिषा नमोभिः। दधानाः सोमं दिवि देवतासु। मदेमेन्द्रं यजमानाः स्वर्काः। यस्ते रसः सम्भृत ओषधीषु। सोमस्य शुष्मः सुरया सुतस्य। तेन जिन्व यजमानं मदेन। सरस्वतीमश्विनाविन्द्रमग्निम्। यमश्विना नमुचेरासुरादधि। सरस्वत्यसनोदिन्द्रियाय॥९॥

इमन्त९ शुक्रं मधुमन्तमिन्दुम्। सोम९ राजानमिह भक्षयामि। यदत्र रित्त९ रसिनः सुतस्य। यदिन्द्रो अपिबच्छर्चाभिः। अहं तदस्य मनसा शिवेन। सोम९ राजानमिह भक्षयामि। पितृभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधा नमः। पितामहेभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधा नमः। प्रपितामहेभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधा नमः। अक्षन्पितरः॥१०॥

अमीमदन्त पितरः। अतीतृपन्त पितरः। अमीमृजन्त पितरः। पितरः शुन्यध्वम्। पुनन्तु मा पितरः सोम्यासः। पुनन्तु मा पितामहाः। पुनन्तु प्रपितामहाः। पवित्रेण शतायुषा। पुनन्तु मा पितामहाः। पुनन्तु प्रपितामहाः॥११॥

पवित्रेण शतायुषा। विश्वमायुर्व्यश्नवे। अग्न आयू९षि पवसेऽग्ने पवस्वा। पवमानः सुवर्जनः पुनन्तु मा देवजनाः। जातवेदः पवित्रवद्यत्तै पवित्रमर्चिषि। उभाभ्यां देव सवितर्वैश्वदेवी पुनती। ये संमानाः समनसः। पितरो यमराज्ये। तेषां लोकः स्वधा नमः। यज्ञो देवेषु कल्पताम्॥१२॥

ये संजाताः समनसः। जीवा जीवेषु मामुकाः। तेषां३ श्रीर्मयि कल्पताम्। अस्मिँल्लोके
शत९ समाः। द्वे स्रुती अशृणवं पितृणाम्। अहं देवानामुत मर्त्यानाम्। याभ्यामिदं
विश्वमेजुत्समेति। यदन्तरा पितरं मातरं च। इदं९ हविः प्रजननं मे अस्तु। दशवीर९
सर्वगण३ स्वस्तये। आत्मसर्पिं प्रजासर्पिं। पशुसर्पभयसर्पिं लोकसर्पिं। अग्निः प्रजां बहूलां
मे करोतु। अन्नं पयो रेतो अस्मासु धत्त। रायस्पोषमिषमूर्जमस्मासु दीधरत्स्वाहा॥१३॥
इन्द्रियाय पितरं शतारुणा पुनन्तु मा पितामहाः पुनन्तु प्रपितामहाः कल्पतां३ स्वस्तये पञ्च च॥५॥ [३]

सीसेनं तन्नं मनसा मनीषिणः। ऊर्णासूत्रेण कवयो वयन्ति। अश्विना यज्ञ९ सविता
सरस्वती। इन्द्रस्य रूपं वरुणो भिषज्यन्। तदस्य रूपममृत९ शचीभिः। तिस्रोऽधुर्देवताः
स९रराणाः। लोमानि शर्षैर्बहुधा न तोक्मभिः। त्वगस्य मा९समभवन्न लाजाः। तदश्विना
भिषजा रुद्रवर्तनी। सरस्वती वयति पेशो अन्तरः॥१४॥

अस्थिं मज्जानं मासरैः। कारोतुरेण दधतो गवां त्वचि। सरस्वती मनसा पेशलं वसु।
नासत्याभ्यां वयति दर्शतं वपुः। रसं परिस्नुता न रोहितम्। नग्नहूर्ध्वीरस्तसरन्न वेमं।
पयसा शुक्रममृतं जनित्रम्। सुरया मूत्राञ्जनयन्ति रेतः। अपामतिं दुर्मतिं बाधमानाः।
ऊर्ध्वं वात९ स्रुवन्तदारात्॥१५॥

इन्द्रः सुत्रामा हृदयेन सत्यम्। पुरोडाशेन सविता जंजान। यकृत्क्लोमानं वरुणो
भिषज्यन्। मतस्त्रे वायुव्यैर्न मिनाति पित्तम्। आत्राणि स्थाली मधु पिन्वमाना। गुदा
पात्राणि सुदुधा न धेनुः। श्येनस्य पत्रं न प्लीहा शचीभिः। आसन्दी नाभिरुदरं न माता।
कुम्भो वनिष्ठजनिता शचीभिः। यस्मिन्नग्रे योन्यां गर्भो अन्तः॥१६॥

प्लाशीर्वक्तः शतधार उत्सः। दुहे न कुम्भी३ स्वधां पितृभ्यः। मुख९ सदस्य शिर
इत्सदेन। जिह्वा पवित्रमश्विना स९ सरस्वती। चप्पन्न पायुर्भिषगस्य वालः। वस्तिर्न शेपो
हरसा तरस्वी। अश्विभ्यां चक्षुरमृतं ग्रहाभ्याम्। छागेन तेजो हविषा शृतेन। पक्ष्माणि
गोधूमैः क्लैरुतानि। पेशो न शुक्रमसितं वसाते॥१७॥

अविर्न मेपो नसि वीर्याया। प्राणस्य पन्था अमृतो ग्रहाभ्याम्। सरस्वत्युपवाकैर्व्यानम्।
नस्यानि ब्रह्मर्षिर्देवर्जजान। इन्द्रस्य रूपमृषभो बलाया। कर्णाभ्या३ श्रोत्रममृतं ग्रहाभ्याम्।
यवा ब्रह्मर्षिर्वि केसराणि। कर्कन्धु जज्ञे मधु सारघं मुखात्। आत्मन्नुपस्थे न वृकस्य

लोमं। मुखे श्मश्रूणि न व्याघ्रलोमम्॥१८॥

केशा न शीर्षन् यशसे श्रिये शिखा। सिंहस्य लोम त्विषिरिन्द्रियाणि।
अङ्गान्यात्मन्मिषजा तदश्विना। आत्मानमङ्गैः समधात्सरस्वती। इन्द्रस्य रूपं
शतमानमायुः। चन्द्रेण ज्योतिर्मृतं दधाना। सरस्वती योन्यां गर्भमन्तः। अश्विभ्यां
पत्नी सुकृतं बिभर्ति। अपां रसेन वरुणो न साम्ना। इन्द्रं श्रिये जनयन्नप्सु राजा।
तेजः पशूनां हविरिन्द्रियावत्। परिस्नुता पर्यसा सारधं मधु। अश्विभ्यां दुग्धं मिषजा
सरस्वत्या सुतासुताभ्याम्। अमृतः सोम इन्दुः॥१९॥

अन्तरं आरादन्तर्वसाते व्याघ्रलोमं राजा चत्वारि च॥६॥ [४]

मित्रोऽसि वरुणोऽसि। समहं विश्वेदेवैः। क्षत्रस्य नाभिरसि। क्षत्रस्य योनिरसि।
स्योनामा सीद। सुषदामा सीद। मा त्वां हिंसीत्। मा मां हिंसीत्। निषसाद धृतव्रतो
वरुणः। पुस्त्यास्वा॥२०॥

साम्राज्याय सुकृतुः। देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे। अश्विनोर्बाहुभ्याम्। पूष्णो
हस्ताभ्याम्। अश्विनोर्भैषज्येन। तेजसे ब्रह्मवर्चसायभिषिञ्चामि। देवस्य त्वा सवितुः
प्रसवे। अश्विनोर्बाहुभ्याम्। पूष्णो हस्ताभ्याम्। सरस्वत्यै भैषज्येन॥२१॥

वीर्यायान्नाद्यायभिषिञ्चामि। देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे। अश्विनोर्बाहुभ्याम्। पूष्णो
हस्ताभ्याम्। इन्द्रस्येन्द्रियेण। श्रिये यशसे बलायभिषिञ्चामि। कौऽसि कतमोऽसि। कस्मै
त्वा कायं त्वा। सुश्लोकाँ(४) सुमङ्गलाँ(४) सत्यराजा(३)न्। शिरो मे श्रीः॥२२॥

यशो मुखम्। त्विषिः केशाश्च श्मश्रूणि। राजा मे प्राणोऽमृतम्। सम्राट्क्षुः। विराट्छोत्रम्।
जिह्वा मे भद्रम्। वाङ्महः। मनो मन्युः। स्वराङ्गमः। मोदाः प्रमोदा अङ्गुलीरङ्गानि॥२३॥

चित्तं मे सहः। बाहू मे बलमिन्द्रियम्। हस्तौ मे कर्म वीर्यम्। आत्मा क्षत्रमुरो मम।
पृष्टीर्मे राष्ट्रमुदरमसौ। ग्रीवाश्च श्रोण्यौ। ऊरू अरन्ती जानुनी। विशो मेऽङ्गानि सर्वतः।
नाभिर्मे चित्तं विज्ञानम्। पायुर्मेऽपचितिर्भसत्॥२४॥

आनन्दनन्दावाण्डौ मे। भगः सौभाग्यं पसः। जङ्घाभ्यां पद्भ्यां धर्मोऽस्मि। विशि
राजा प्रतिष्ठितः। प्रति क्षत्रे प्रति तिष्ठामि राष्ट्रे। प्रत्यश्वेषु प्रति तिष्ठामि गोषु। प्रत्यङ्गेषु
प्रति तिष्ठाम्यात्मन्। प्रति प्राणेषु प्रति तिष्ठामि पुष्टे। प्रति द्यावापृथिव्योः। प्रति तिष्ठामि

यज्ञे॥२५॥

त्रया देवा एकादश। त्रयस्त्रिंशः सुरार्धसः। बृहस्पतिपुरोहिताः। देवस्य सवितुः सवे।
देवा देवैरवन्तु मा। प्रथमा द्वितीयैः। द्वितीयास्तृतीयैः। तृतीयाः सत्येन। सत्यं यज्ञेन। यज्ञो
यजुर्भिः॥२६॥

यजूंषि सामभिः। सामान्यृग्भिः। ऋचो याज्याभिः। याज्या वषट्कारैः। वषट्कारा
आहुतिभिः। आहुतयो मे कामान्त्समर्धयन्तु। भूः स्वाहा। लोमानि प्रयतिर्मम। त्वङ्म
आनतिरागतिः। मांसं म उपनतिः। वस्वस्थि। मज्जा म आनतिः॥२७॥

पुस्त्यांस्वा सरस्वत्ये भेषज्येन श्रीरङ्गानि भुसद्यज्ञे यज्ञो यजुर्भिरुपनतिर्देवं॥८॥

[५]

यद्देवा देवहेडनम्। देवासश्चकृमा वयम्। अग्निर्मा तस्मादेनसः। विश्वान्मुञ्चत्वहंसः।
यदि दिवा यदि नक्तम्। एनांसि चकृमा वयम्। वायुर्मा तस्मादेनसः। विश्वान्मुञ्चत्वहंसः।
यदि जाग्रद्यदि स्वप्ने। एनांसि चकृमा वयम्॥२८॥

सूर्यो मा तस्मादेनसः। विश्वान्मुञ्चत्वहंसः। यद्वामे यदरण्ये। यथ्सभायां यदिन्द्रिये।
यच्छूद्रे यदर्ये। एनश्चकृमा वयम्। यदेकस्याधि धर्मणि। तस्यावयजनमसि। यदापो अग्निं या
वरुणेति शपांमहे। ततो वरुण नो मुञ्च॥२९॥

अवभृथ निचङ्कुण निचेरुरसि निचङ्कुण। अव देवैर्देवकृतमेनोऽयाद। अव
मर्त्यैर्मर्त्यकृतम्। उरोरा नो देव रिषस्याहि। सुमित्रा न आप ओषधयः सन्तु।
दुर्मित्रास्तस्मै भूयासुः। योऽस्मान्द्वेष्टि। यं च वयं द्विष्मः। द्रुपदादिवेन्मुमुचानः। स्विन्नः
स्नात्वी मलादिव॥३०॥

पूतं पवित्रेणैवाऽऽज्यम्। आपः शुन्यन्तु मेनसः। उद्वयं तमसस्परि। पश्यन्तो
ज्योतिरुत्तरम्। देवं देवत्रा सूर्यम्। अगन्म ज्योतिरुत्तमम्। प्रतियुतो वरुणस्य पाशः।
प्रत्यस्तो वरुणस्य पाशः। एधोऽस्येधिषीमहि। समिदंसि॥३१॥

तेजोऽसि तेजो मयि धेहि। अपो अन्वचारिषम्। रसेन समंसृक्षमहि। पयस्वाग्र
आगमम्। तं मा संसृज वरुसा। प्रजया च धनेन च। समाववर्ति पृथिवी। समुषाः।
समु सूर्यः। समु विश्वमिदं जगत्। वैश्वानरज्योतिर्भूयासम्। विभुं कामं व्यश्नवै। भूः
स्वाहा॥३२॥

स्वप्न एनांसि चकृमा वयं मुञ्च मलादिव समिदंसि जगत्राणि च॥५॥

[६]

होता यक्षत्समिधेन्द्रमिडस्पदे। नाभा पृथिव्या अधि। दिवो वर्ष्मत्समिध्यते।
ओजिष्ठश्चरणी सहान्। वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षत्तनूनपातम्। ऊतिभिर्जेतार-
मपराजितम्। इन्द्रं देवः सुवर्विदम्। पृथिभिर्मधुमत्तमैः। नराशः सैन तेजसा॥३३॥

वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षदिडाभिरिन्द्रमीडितम्। आजुह्वानममर्त्यम्। देवो
देवैः सर्वैर्यः। वज्रहस्तः पुरन्दरः। वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं। होतायक्षद्वरहिषीन्द्रन्निषद्वरम्।
वृषभं नर्यापसम्। वसुभीरुद्वैरादित्यैः। सयुग्भिर्बृहिरासदत्॥३४॥

वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षदोजो न वीर्यम्। सहो द्वार इन्द्रमवर्धयन्।
सुप्रायणा विश्रयन्तामृतावृधः। द्वार इन्द्राय मीढुषैः। वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षदुषे
इन्द्रस्य धेनू। सुदुधे मातरौ मही। सवातरौ न तेजसी। वृत्समिन्द्रमवर्धताम्॥३५॥

वीतामाज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षद्वैव्या होतांरा। भिषजा सखाया। हविषेन्द्रं
भिषज्यतः। कवी देवौ प्रचेतसौ। इन्द्राय धत्त इन्द्रियम्। वीतामाज्यस्य होतर्यजं। होता
यक्षत्तिस्रो देवीः। त्रयस्त्रिधातवोपसः। इडा सरस्वती भारती॥३६॥

महीन्द्रपत्नीरुहविष्मतीः। वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षत्त्वष्टारमिन्द्रं देवम्।
भिषजः सुयजं घृतश्रियम्। पुरुरूपः सुरेतसं मघोनिम्। इन्द्राय त्वष्टा दधदिन्द्रियाणि।
वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षद्वनस्पतिम्। शमितारः शतक्रतुम्। धियो
जोष्टारमिन्द्रियम्॥३७॥

मध्वा समञ्जन्पृथिभिः सुगेभिः। स्वदाति हव्यं मधुना घृतेन। वेत्वाऽऽज्यस्य
होतर्यजं। होता यक्षदिन्द्रः स्वाहाऽऽज्यस्य। स्वाहा मेदसः। स्वाहा स्तोकानाम्।
स्वाहा स्वाहाकृतीनाम्। स्वाहा हव्यसूक्तीनाम्। स्वाहा देवाः आज्यपान्। स्वाहेन्द्रः
होत्राङ्गुषाणाः। इन्द्र आज्यस्य वियन्तु। होतर्यजं॥३८॥

तेजसाऽऽसदवर्धतां भारतीन्द्रियं जुषाणा द्वे च (समिधेन्द्रन्तनूनपातमिडाभिर्बृहियोजं उपे देव्यां तिस्रस्त्वष्टारं वनस्पतिमिन्द्रम्॥ समिधेन्द्रं
चतुर्वैत्वेकं वियन्तु द्विवीतामेकं वियन्तु द्विवैत्वेकं वियन्तु होतर्यजं॥६॥

[७]

समिद्ध इन्द्र उषसामनीके। पुरोरुचा पूर्वकृद्वावृधानः। त्रिभिर्देवैस्त्रिंशता वज्रबाहुः।
जघान वृत्रं वि दुरो ववार। नराशः सः प्रतिशूरो मिमानः। तनूनपात्प्रति यज्ञस्य धामं।
गोभिर्वपावान्मधुना समञ्जन्। हिरण्यैश्चन्द्री यजति प्रचेताः। ईडितो देवैर्हरिवाः अभिष्टिः।
आजुह्वानो हविषा शर्धमानः॥३९॥

पुरन्दरो मधवान् वज्रबाहुः। आयातु यज्ञमुपनो जुषाणः। जुषाणो बरुहिरहरिवात्र
इन्द्रः। प्राचीनः सीदत्प्रदिशा पृथिव्याः। उरुव्यचाः प्रथमानः स्योनम्। आदित्यैरुक्तं
वसुभिः सजोषाः। इन्द्रं दुरः कवष्यो धावमानाः। वृषाणं यन्तु जनयः सुपत्नीः। द्वारो
देवीरभितो विश्रयन्ताम्। सुवीरा वीरं प्रथमाना महोभिः॥४०॥

उषासानक्ता बृहती बृहन्तम्। पयस्वती सुदुधे शूरमिन्द्रम्। पेशस्वती तन्तुना
संव्ययन्ती। देवानां देवं यजतः सुरुक्मे। दैव्या मिमाना मनसा पुरुत्रा। होता राविन्द्रं
प्रथमा सुवाचा। मूर्धन् यज्ञस्य मधुना दधाना। प्राचीनं ज्योतिर्हविषा वृधातः। तिस्रो
देवीरुहविषा वर्धमानाः। इन्द्रं जुषाणा वृषणं न पत्नीः॥४१॥

अच्छित्रं तन्तुं पयसा सरस्वती। इडा देवी भारती विश्वतूर्तिः। त्वष्टा दधदिन्द्राय
शुष्मम्। अपाकोचिष्टुर्यशसं पुरुणि। वृषा यजन्वृषणं भूरिरेताः। मूर्धन् यज्ञस्य समनक्तु
देवान्। वनस्पतिरवंसृष्टो न पाशैः। त्मन्या समञ्जच्छमिता न देवः। इन्द्रस्य हव्यैर्जठरं
पृणानः। स्वदाति हव्यं मधुना घृतेन। स्तोकानामिन्दुं प्रति शूर इन्द्रः। वृषायमाणो
वृषभस्तुरापाद। घृतप्रुषा मधुना हव्यमुन्दन्। मूर्धन् यज्ञस्य जुषताः स्वाहा॥४२॥

शर्धमानो महोभिः पत्नीघृतेन चत्वारि च॥४॥

[८]

आचर्षणिप्रा विवेष यन्मा। तः सध्रीचीः। सत्यमित्तन्न त्वावाः अन्यो अस्ति।
इन्द्रं देवो न मर्त्यो ज्यायान्। अहन्नहि परिशयानमर्णः। अवांसृजोऽपो अच्छा समुद्रम्।
प्रसंसाहिषे पुरुहूत शत्रून्। ज्येष्ठस्ते शुष्म इह रातिरस्तु। इन्द्रा भर दक्षिणेना वसूनि।
पतिः सिन्धूनामसि रेवतीनाम्। स शर्वधूमधि धाद्युम्नमस्मे। महि क्षत्रं जनाषाडिन्द्र तव्यम्।
रक्षां च नो मघोनः पाहि सूरिन्। राये च नः स्वपत्या इषे धाः॥४३॥

रेवतीनां चत्वारि च॥१॥

[९]

देवं बरुहिरिन्द्रं सुदेवं देवैः। वीरवन्स्तीर्णं वेद्यामवर्धयत्। वस्तोर्वृतं प्राक्तोर्भृतम्।
राया बरुहिष्मतोऽत्यगात्। वसुवने वसुधेयस्य वेतु यजं। देवीद्वार इन्द्रं सङ्घाते।
विङ्घीर्यामन्नवर्धयन्। आ वत्सेन तरुणेन कुमारेण चमीविता अपार्वणम्। रेणुककाटं
नुदन्ताम्। वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं॥४४॥

देवी उषासानक्ता। इन्द्रं यज्ञे प्रयत्यहेताम्। दैवीर्विशः प्रायांसिष्टाम्। सुप्रीते सुधिते
अभूताम्। वसुवने वसुधेयस्य वीतां यजं। देवी जोष्टी वसुधिती। देवमिन्द्रमवर्धताम्।

अयं व्यन्याघा द्वेषाँसि। आन्यावाँक्षीद्वसु वार्याणि। यजमानाय शिक्षिते॥४५॥

वसुवने वसुधेयस्य वीतां यजं। देवी ऊर्जाहुती दुधे सुदुधे। पयसेन्द्रमवर्धताम्।
इषमूर्जमन्याऽवाँक्षीत्। सन्धिः सपीतिमन्या। नवेन पूर्वं दयमाने। पुराणेन नवम्।
अधातामूर्जमूर्जाहुती वसु वार्याणि। यजमानाय शिक्षिते। वसुवने वसुधेयस्य वीतां
यजं॥४६॥

देवा दैव्या होतांरा। देवमिन्द्रमवर्धताम्। हताघंशः सावाभाँष्टं वसुवार्याणि। यजमानाय
शिक्षितो। वसुवने वसुधेयस्य वीतां यजं। देवीस्तिस्तिस्तिस्त्रो देवीः। पतिमिन्द्रमवर्धयन्।
अस्पृक्षद्भारंती दिवम्। रुद्रैर्यज्ञः सरस्वती। इडा वसुमती गृहान्॥४७॥

वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं। देव इन्द्रो नराशंसः। त्रिवरूथस्त्रिवन्धुरः।
देवमिन्द्रमवर्धयत्। शतेन शितिपृष्ठानामाहितः। सहस्रेण प्रवर्तते। मित्रावरुणेदस्य
होत्रमरहतः। बृहस्पतिः स्तोत्रम्। अश्विनाऽऽध्वर्यवम्। वसुवने वसुधेयस्य वेतु यजं॥४८॥

देव इन्द्रो वनस्पतिः। हिरण्यपर्णो मधुशाखः सुपिप्पलः। देवमिन्द्रमवर्धयत्।
दिवमग्रेणाप्रात्। आऽन्तरिक्षं पृथिवीमदः हीत्। वसुवने वसुधेयस्य वेतु यजं। देवं
बर्हिर्वारितीनाम्। देवमिन्द्रमवर्धयत्। स्वासस्थमिन्द्रेणासन्नम्। अन्या बर्हीऽप्यभ्यभूत्।
वसुवने वसुधेयस्य वेतु यजं। देवो अग्निः स्विष्टकृत्। देवमिन्द्रमवर्धयत्। स्विष्टं
कुर्वत्स्विष्टकृत्। स्विष्टमद्य करोतु नः। वसुवने वसुधेयस्य वेतु यजं॥४९॥

वियन्तु यजं शिक्षिते शिक्षिते वसुवने वसुधेयस्य वीतां यजं गृहान् वेतु यजामृष्यदं (देवं बर्हिर्देवाद्भारं देवी उपसानक्तां देवी जोष्टीं देवी
ऊर्जाहुती देवा दैव्या होतांरा शिक्षितो देवीस्तिस्तिस्तिस्त्रो देवो देव इन्द्रो नराशंसो देव इन्द्रो वनस्पतिर्देवं बर्हिर्वारितीनान्देवो अग्निः स्विष्टकृद्देवम्।
वेतु वियन्तु चतुर्वीतामेकां वियन्तु चतुर्वैत्ववर्धयदवर्धयन्निरवर्धतामेकां वधयः क्षतुर्वर्धयत्। वस्तोरा वध्मेन दैवीरयावीपः हताऽस्पृक्षच्छतेन दिवः
स्वासस्थः स्विष्टः शिक्षिते शिक्षिते शिक्षितो॥॥६॥

[१०]

होता यक्षत्समिधाऽग्निमिडस्पदे। अश्विनेन्द्रः सरस्वतीम्। अजो धूम्रो न गोधूमैः
क्लैर्भेषजम्। मधु शष्पेन तेजं इन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्नुता घृतं मधु। वियन्त्वाज्यस्य
होतर्यजं। होता यक्षन्तनूनपात्सरस्वती। अविर्मेषो न भेषजम्। पथा मधुमताभरन्।
अश्विनेन्द्राय वीर्यम्॥५०॥

बदरैरुपवाकाभिर्भेषजं तोक्त्रभिः। पयः सोमः परिस्नुता घृतं मधु। वियन्त्वाज्यस्य
होतर्यजं। होता यक्षं नराशंसं न नृग्रहम्। पतिः सुरायै भेषजम्। मेषः सरस्वती
भिषक्। रथो न चन्द्राश्विनोर्वपा इन्द्रस्य वीर्यम्। बदरैरुपवाकाभिर्भेषजं तोक्त्रभिः। पयः

सोमः परिस्नुतां घृतं मधु। वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं॥५१॥

होता यक्षदिडेडित आजुह्वानः सरस्वतीम्। इन्द्रं बलेन वर्धयन्। ऋषभेण गवैन्द्रियम्। अश्विनेन्द्राय वीर्यम्। यवैः कर्कन्धुभिः। मधुं लाजैर्न मासरम्। पयः सोमः परिस्नुतां घृतं मधु। वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षद्वुरहिः सुष्टरीमोर्णम्रदाः। भिषङ्गासत्या॥५२॥

भिषजाऽश्विनाऽश्वा शिशुमती। भिषग्धेनुः सरस्वती। भिषग्दुह इन्द्राय भेषजम्। पयः सोमः परिस्नुतां घृतं मधु। वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षद्वुरो दिशः। कवप्यो न व्यचस्वतीः। अश्विभ्यां न दुरो दिशः। इन्द्रो न रोदसी दुधे। दुहे कामान्त्सरस्वती॥५३॥

अश्विनेन्द्राय भेषजम्। शुक्रं न ज्योतिरिन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्नुतां घृतं मधु। वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षत्सुपेशसोषे नक्तं दिवा। अश्विनां सञ्जानाने। समं जाते सरस्वत्या। त्विषिमिन्द्रे न भेषजम्। श्येनो न रजसा हृदा। पयः सोमः परिस्नुतां घृतं मधु॥५४॥

वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षद्वैव्या होतांरा भिषजाऽश्विना। इन्द्रं न जागृवी दिवा नक्तं न भेषजैः। शूषं सरस्वती भिषक्। सीसैन दुह इन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्नुतां घृतं मधु। वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षत्सिस्त्रो देवीर्न भेषजम्। त्रयस्त्रिधातवोऽपसः। रूपमिन्द्रे हिरण्ययम्॥५५॥

अश्विनेडा न भारती। वाचा सरस्वती। मह इन्द्राय दधुरिन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्नुतां घृतं मधु। वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षत्त्वष्टारमिन्द्रमश्विना। भिषजं न सरस्वतीम्। ओजो न जूतिरिन्द्रियम्। वृको न रभसो भिषक्। यशः सुरया भेषजम्॥५६॥

श्रिया न मासरम्। पयः सोमः परिस्नुतां घृतं मधु। वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षद्वनस्पतिम्। शमितारं शतक्रतुम्। भीमं न मन्युं राजानं व्याघ्रं नमसाऽश्विना भामम्। सरस्वती भिषक्। इन्द्राय दुह इन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्नुतां घृतं मधु। वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं॥५७॥

होता यक्षदग्निं स्वाहाऽऽज्यस्य स्तोकानाम्। स्वाहा मेदसां पृथक्। स्वाहा छागमश्विभ्याम्। स्वाहा मेषं सरस्वत्यै। स्वाहर्षभमिन्द्राय सिंहाय सहसेन्द्रियम्। स्वाहाऽग्निं न भेषजम्। स्वाहा सोममिन्द्रियम्। स्वाहेन्द्रं सुत्रामाणं सवितारं वरुणं भिषजां पतिम्। स्वाहा वनस्पतिं प्रियं पाथो न भेषजम्। स्वाहा देवां औज्यपान्॥५८॥

स्वाहाऽग्निं॑ होत्राञ्जुषाणो अग्निर्भेषजम्। पयः सोमः परिस्नुतां घृतं मधुं।
वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं। होतां यक्षदश्विना सरस्वतीमिन्द्रं॑ सुत्रामाणम्। इमे सोमाः
सुरामाणः। छागैर्न मेपैरऋषभैः सुताः। शष्पैर्न तोक्त्राभिः। लाजैर्महस्वन्तः। मदा मासरेण
परिष्कृताः। शुक्राः पर्यस्वन्तोऽमृताः। प्रस्थिता वो मधुश्चुतः। तानश्विना सरस्वतीन्द्रः
सुत्रामां वृत्रहा। जुषन्तां॑ सौम्यं मधुं। पिबन्तु मदन्तु वियन्तु सोमम्। होतर्यजं॥५९॥

वीर्यं वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं नासत्या सरस्वती मधुं हिरण्ययं भेषजं वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजाज्यपानमृताः पञ्च च (समिधाऽग्निं॑ पद।
तनूनपाध्मसा। नराशं॑ समृषिः। इडेडितो यवैरष्टौ। बरुहिः सप्त। दुरोऽश्विना नवं। सुपेशसरषिः। देव्या होतांरा सीसैन रसः। तिस्रस्त्वष्टारमुष्टावष्टौ।
वनस्पतिमृषिः। अग्नित्रयोदश। अश्विना द्वादश त्रयोदश। समिधाऽग्निं बदरेवदेर्यवैरश्विना त्विषिमश्विना न भेषजं॑ रूपमश्विनां भीमं
भामम्॥)॥१०॥

[११]

समिद्धो अग्निरश्विना। तप्तो घर्मो विराट्शुतः। दुहे धेनुः सरस्वती। सोमं॑
शुक्रमिहेन्द्रियम्। तनूपा भिषजां सुते। अश्विनोभा सरस्वती। मध्वा रजां॑सीन्द्रियम्।
इन्द्राय पथिभिर्वहान्। इन्द्रायेन्दुं॑ सरस्वती। नराशं॑सैन नग्रहं॥६०॥

अधातामश्विना मधुं। भेषजं भिषजां सुते। आजुह्वाना सरस्वती। इन्द्रायेन्द्रियाणि
वीर्यम्। इडाभिरश्विनाविषम्। समूर्जं॑ स॑ रयिं दधुः। अश्विना नमुचेः सुतम्। सोमं॑
शुक्रं परिस्नुतां। सरस्वती तमाभरत्। बरुहिषेन्द्राय पातवे॥६१॥

कुवर्ष्यो न व्यचस्वतीः। अश्विभ्यां न दुरो दिशः। इन्द्रो न रोदसी दुर्घै। दुहे
कामान्त्सरस्वती। उषासा नक्तमश्विना। दिवेन्द्रं॑ सायमिन्द्रियैः। सञ्जानाने सुपेशसा।
समं जाते सरस्वत्या। पातं नो अश्विना दिवा। पाहि नक्तं॑ सरस्वति॥६२॥

दैव्या होतारा भिषजा। पातमिन्द्रं॑ सचां सुते। तिस्रस्त्रेधा सरस्वती। अश्विना
भारतीडा। तीव्रं परिस्नुता सोमम्। इन्द्राय सुषवुर्मदम्। अश्विना भेषजं मधुं। भेषजं
नः सरस्वती। इन्द्रे त्वष्टा यशः श्रियम्। रूपं॑ रूपमधुः सुते। ऋतुथेन्द्रो वनस्पतिः।
शशमानः परिस्नुतां। कीलालमश्विभ्यां मधुं। दुहे धेनुः सरस्वती। गोभिर्न सोममश्विना।
मासरेण परिष्कृतां। समधातां॑ सरस्वत्या। स्वाहेन्द्रं॑ सुतं मधुं॥६३॥

नग्रहः पातवे सरस्वत्यधुः सुतैऽष्टौ च॥४॥

[१२]

अश्विनां हविरिन्द्रियम्। नमुचेर्धिया सरस्वती। आ शुक्रमांसुराद्वसु। मघमिन्द्राय
जग्निरे। यमश्विना सरस्वती। हविषेन्द्रमवर्धयन्। स बिभेद वलं मघम्। नमुचावासुरे
सचां। तमिन्द्रं॑ पशवः सचां। अश्विनोभा सरस्वती॥६४॥

दधाना अभ्यनूषता हविषा यज्ञमिन्द्रियम्। य इन्द्र इन्द्रियं दधुः। सविता वरुणो भगः। स सुत्रामां हविष्मतिः। यजमानाय सश्रुता सविता वरुणोऽदधत्। यजमानाय दाशुषे। आदत्त नमुचेर्वसुं। सुत्रामा बलमिन्द्रियम्॥६५॥

वरुणः क्षत्रमिन्द्रियम्। भगैन सविता श्रियम्। सुत्रामा यशसा बलम्। दधाना यज्ञमाशता। अश्विना गोभिरिन्द्रियम्। अश्वेभिर्वीर्यं बलम्। हविषेन्द्रः सरस्वती। यजमानमवर्धयन्। ता नासत्या सुपेशसा। हिरण्यवर्तनी नरा। सरस्वती हविष्मती। इन्द्र कर्मसु नोऽवत। ता भिषजा सुकर्मणा। सा सुदुघा सरस्वती। स वृत्रहा शतक्रतुः। इन्द्राय दधुरिन्द्रियम्॥६६॥

उभा सरस्वती बलमिन्द्रियत्ररा पदं॥३॥

[१३]

देवं बरुहिः सरस्वती। सुदेवमिन्द्रे अश्विना। तेजो न चक्षुरक्षयोः। बरुहिषां दधुरिन्द्रियम्। वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं। देवीद्वारौ अश्विना। भिषजेन्द्रे सरस्वती। प्राणं न वीर्यत्रसि। द्वारौ दधुरिन्द्रियम्। वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं॥६७॥

देवी उषासावश्विना। भिषजेन्द्रे सरस्वती। बलं न वाचमास्यै। उषाभ्यां दधुरिन्द्रियम्। वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं। देवी जोष्टी अश्विना। सुत्रामेन्द्रे सरस्वती। श्रोत्रं न कर्णयोर्यशः। जोष्टीभ्यां दधुरिन्द्रियम्। वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं॥६८॥

देवी ऊर्जाहुती दुधे सुदुधे। पयसेन्द्रः सरस्वत्यश्विना भिषजाऽवत। शुक्रं न ज्योतिः स्तनयोराहुती धत्त इन्द्रियम्। वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं। देवा देवानां भिषजा। होतारविन्द्रमश्विना। वषट्कारैः सरस्वती। त्विषिं न हृदये मतिम्। होतृभ्यां दधुरिन्द्रियम्। वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं॥६९॥

देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीः। सरस्वत्यश्विना भारतीडा। शूषन्न मध्ये नाभ्याम्। इन्द्राय दधुरिन्द्रियम्। वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं। देव इन्द्रो नराशंसः। त्रिवरूथः सरस्वत्याऽश्विभ्यामीयते रथः। रेतो न रूपममृतं जनित्रम्। इन्द्राय त्वष्टा दधदिन्द्रियाणि। वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं॥७०॥

देव इन्द्रो वनस्पतिः। हिरण्यपर्णो अश्विभ्याम्। सरस्वत्याः सुपिप्पलः। इन्द्राय पच्यते मधु। अजो न जूतिमृषभो न भामम्। वनस्पतिर्नो दधदिन्द्रियाणि। वसुवने वसुधेयस्य

वियन्तु यजं। देवं ब॒रुहि॒र्वारि॑तीनाम्। अ॒ध्वरे स्ती॒र्णम॒श्विभ्या॑म्। ऊ॒र्णम॒दाः सर॑स्वत्याः॥७१॥

स्योनमिन्द्र ते सदः। ईशाये म॒न्युः राजा॑नं ब॒रुहि॒षां दधुरि॑न्द्रियम्। व॒सुवने॑ वसुधेयस्य वियन्तु यजं। देवो अ॒ग्निः स्वि॑ष्टकृत्। देवान् यक्षयथायथम्। होता॑रा॒विन्द्र॑म॒श्विना॑। वा॒चा वाच॑ः सर॑स्वतीम्। अ॒ग्निः सोम॑ः स्विष्टकृत्। स्विष्ट इन्द्रः सु॒त्रामा॑ सवि॒ता वरु॑णो भिषक्। इष्टो देवो वन॒स्पतिः। स्वि॑ष्टा देवा अ॒ज्यपाः। इष्टो अ॒ग्निर॒ग्निना॑। होता॑ होत्रे स्विष्टकृत्। यशो॑ न दध॑दिन्द्रियम्। ऊ॒र्जमप॑चितिः स्व॒धाम्। व॒सुवने॑ वसुधेयस्य वियन्तु यजं॥७२॥
द्वारो दधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं जोष्टीभ्यां दधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं होताभ्यां दधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं जोष्टीभ्यां वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं सरस्वत्या वनस्पतिः षट् (देवं ब॒रुहि॒र्देवी॒र्द्वारो॑ देवी उपासांश्विनां देवी जोष्टी देवी ऊ॒र्जाह॑ती देवा देवानां भिषां वषट्कारेदेवीस्तिष्ठस्तिष्ठो देवीदेव इन्द्रो नराशंसो देव इन्द्रो वनस्पतिर्देवं ब॒रुहि॒र्वारि॑तीनान्देवो अ॒ग्निः स्वि॑ष्टकृद्देवानां सुमिधा॒ग्निं देवं ब॒रुहिः सर॑स्वत्याश्विनां सर्व वियन्तु। द्वारस्तिष्ठः सर्ववियन्तु। अज इन्द्रमोजो॒ग्निं परः सर॑स्वतीम्। नक्तं पूर्वं सरस्वती। अन्यत्र सरस्वती। भिषक्पूर्वं दुह इन्द्रियम्। अन्यत्र दधुरिन्द्रियम्। सौत्रामण्याः सुतासुती। अञ्जनययं यजमानः॥॥६॥—[१४]

अ॒ग्निम॒द्य होता॑रमवृणीत। अ॒यः सु॑तासुती यजमानः। पच॑न्प॒क्तीः। पच॑न्पु॒रोडा॑शान्। गृ॒ह्णन्ग्र॑हान्। ब॒ध्नन्त्र॒श्विभ्या॑ छा॒गः सर॑स्वत्या इन्द्रा॒य। ब॒ध्नन्त्सर॑स्वत्यै मे॒षमिन्द्रा॑य॒श्विभ्या॑म्। ब॒ध्नन्निन्द्रा॑य॒रष॒भम॒श्विभ्या॑ः सर॑स्वत्यै। सूप॒स्था अ॒द्य दे॒वो वन॒स्पति॑रभवत्। अ॒श्विभ्या॑ं छा॒गेन॑ सर॑स्वत्या इन्द्रा॒य॥७३॥

सर॑स्वत्यै मे॒षेणेन्द्रा॑य॒श्विभ्या॑म्। इन्द्रा॑य॒रष॒भेणा॒श्विभ्या॑ः सर॑स्वत्यै। अक्षः॒स्तान्मे॒दस्तः॑ प्रतिप॒चता॑ग्रभीषुः। अ॒र्वीवृ॑धन्त॒ ग्रहैः। अ॒पांताम॑श्विना॒ सर॑स्वतीन्द्रः सु॒त्रामा॑ वृ॒त्रहा॑। सोमा॑न्त्सुरा॒ग्नः। उ॒पो उ॒क्थाम॑दाः श्रौ॒द्विम॑दा॒ अदन्। अ॒र्वीवृ॑धन्ताङ्गूषैः। त्वाम॑द्य॒रषं आ॑र॒षेय॑र॒षीणां न॑पादवृणीत। अ॒यः सु॑तासुती यजमानः। ब॒हुभ्य॑ आ सङ्ग॑तेभ्यः। ए॒ष मे॑ दे॒वेषु॑ वसु॒ वार्या॑ यक्षय॒त इति॑। ता या दे॒वा दे॒वदाना॑न्यदुः। तान्य॑स्मा॒ आ च॑ शास्व॒। आ च॑ गुरस्व॒। इ॒षित॑श्च॒ होत॑रसि॒ भद्र॑वाच्याय॒ प्रेषि॑तो मानुषः। सू॒क्तवा॒काय॑ सू॒क्ता ब्रू॑हि॥७४॥
इन्द्राय यजमानः सुत च॥२॥—[१५]

उ॒शन्त॑स्त्वा हवाम॒ह आ नो॑ अ॒ग्ने सु॒क्तेतु॑ना॒। त्वः सोम॑ म॒हे भग॑ त्वः सोम॑ प्रचि॒कितो॑ मनी॒षा। त्वया॑ हि नः पि॒तरः॑ सोम॑ पूर्वे॒ त्वः सोम॑ पि॒तृभिः॑ संवि॒दानः॑। ब॒रुहि॑षदः पि॒तर॑ आ॒हं पि॑तृन्। उ॒प॒हृताः पि॑तरो॒ऽग्नि॒ष्वात्ताः पि॑तरः। अ॒ग्नि॒ष्वात्तानृ॑तुम॒तो ह॑वाम॒हे। नरा॑श॒सं सोम॑पी॒थं य आ॑शुः। ते नो॑ अ॒र्वन्तः सु॒हवा॑ भवन्तु। शं नो॑ भवन्तु द्वि॒पदे॑ शं चतु॑ष्पदे। ये अ॒ग्नि॒ष्वात्ता येऽन॑ग्नि॒ष्वात्ताः॥७५॥

अ॒होमु॑चं पि॒तरः॑ सो॒म्यासः॑। परे॒ऽवरे॑ऽमृता॑सो भवन्तः। अ॒धि ब्रु॑वन्तु ते

अवन्त्वस्मान्। वान्याये दुग्धे जुषमाणाः करम्भम्। उदीराणां अवरे परे च। अग्निष्वात्ता
 ऋतुभिः संविदानीः। इन्द्रवन्तो हविरिदं जुषन्ताम्। यदग्ने कव्यवाहन त्वमग्ने ईडितो
 जातवेदः। मातली कव्यैः। ये तातृपुर्देवत्रा जेहमानाः। होत्रावृधः स्तोमं तष्टासो अकैः।
 आऽग्रे याहि सुविदत्रैर्भिरवाङ्। सत्यैः कव्यैः पितृभिर्धर्मसद्भिः। हव्यवाहं मजरे पुरुप्रियम्।
 अग्निं घृतेन हविषां सपर्यन्। उपांसदं कव्यवाहं पितृणाम्। स नः प्रजां वीरवतीः
 समृण्वतु॥७६॥

अग्निष्वात्ता जेहमानाः सुप्त च॥२॥

[१६]

होता यक्षदिडस्पदे। समिधानं महद्यशः। सुषमिद्धं वरेण्यम्। अग्निमिन्द्रं वयोधसम्।
 गायत्रीं छन्दं इन्द्रियम्। त्र्यविं गां वयो दधत्। वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं। होता
 यक्षच्छुचिं व्रतम्। तनूनपातमुद्भिदम्। यं गर्भमदितिर्दधे॥७७॥

शुचिमिन्द्रं वयोधसम्। उष्णिहं छन्दं इन्द्रियम्। दित्यवाहं गां वयो दधत्। वेत्वाऽऽ-
 ज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षदीडेन्यम्। ईडितं वृत्रहन्तमम्। इडाभिरीड्य संहः। सोममिन्द्रं
 वयोधसम्। अनुष्टुभं छन्दं इन्द्रियम्। त्रिविधं गां वयो दधत्॥७८॥

वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षत्सुबर्हिषदम्। पूषण्वन्तममर्त्यम्। सीदन्तं
 बर्हिषि प्रिये। अमृतेन्द्रं वयोधसम्। बृहतीं छन्दं इन्द्रियम्। पञ्चाविं गां वयो दधत्।
 वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षद्व्यचस्वतीः। सुप्रायणा ऋतावृधः॥७९॥

द्वारो देवीर्हिरण्ययीः। ब्रह्माण इन्द्रं वयोधसम्। पङ्क्तिं छन्दं इहेन्द्रियम्। तुर्यवाहं
 गां वयो दधत्। वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षत्सुपेशंसे। सुशिल्पे बृहती उभे।
 नक्तोषासा न दर्शते। विश्वमिन्द्रं वयोधसम्। त्रिष्टुभं छन्दं इन्द्रियम्॥८०॥

पृष्ठवाहं गां वयो दधत्। वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षत्प्रचैतसा। देवानामुत्तमं
 यशः। होतारा दैव्या कवी। सयुजेन्द्रं वयोधसम्। जगतीं छन्दं इहेन्द्रियम्। अनङ्गाहं गां
 वयो दधत्। वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षत्पेशंस्वतीः॥८१॥

तिस्रो देवीर्हिरण्ययीः। भारतीर्बृहतीर्महीः। पतिमिन्द्रं वयोधसम्। विराजं छन्दं
 इहेन्द्रियम्। धेनुं गां न वयो दधत्। वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षत्सुरेतसम्।
 त्वष्टारं पुष्टिवर्धनम्। रूपाणि बिभ्रतं पृथक्। पुष्टिमिन्द्रं वयोधसम्॥८२॥

द्विपदं छन्द इहेन्द्रियम्। उक्षाणं गां न वयो दधत्। वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं।
 होता यक्षच्छतक्रतुम्। हिरण्यपर्णमुक्थिनम्। रशनां बिभ्रतं वशिम्। भगमिन्द्रं वयोधसम्।
 ककुभं छन्द इहेन्द्रियम्। वशां वेहतं गां न वयो दधत्। वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं। होता
 यक्षत्स्वाहाकृतीः। अग्निं गृहपतिं पृथक्। वरुणं भेषजं कविम्। क्षत्रमिन्द्रं वयोधसम्।
 अतिच्छन्दसं छन्द इन्द्रियम्। बृहदृषभं गां वयो दधत्। वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं॥८३॥
 दधे दधतावृष इन्द्रियं पेशस्वतीर्वयोधसं वेत्वाऽऽज्यस्य होतर्यजं सप्त च (इडस्पदं अग्निज्ञायत्रीञ्चविम्। शुचिं व्रतं शुचिमुष्णिहं दित्यवाहम्। ईडेन्यं
 सोममनुष्टुभं त्रिवृथसम्। सुबर्हिषदममृतेन्द्रं बृहतीं पञ्चाविम्। व्यचस्वतीः सुप्रायणा द्वारो ब्रह्माणः पङ्क्तिमिह तुर्यवाहम्। सुपेशंसे विश्वमिन्द्रं त्रिष्टुभं
 पष्ठवाहम्। प्रचेतसा सयुजेन्द्रं जगतीमिहानुष्टुहम्। पेशस्वतीस्तिस्रः पतिं विराजमिह धेनुना। सुरतंसन्वधारं पृष्टिमिन्द्रं द्विपदमिहोक्षाणम्। शतक्रतुं
 भगमिन्द्रं ककुभमिह वशात्र। स्वाहाकृतीः क्षत्रमतिच्छन्दसं बृहदृषभं गां वयो दधदिन्द्रियमृषिं वसु नवं दशेहोन्द्रियमष्टं नव दशं गां न वयो
 दधदिडस्पदे सर्वं वेतु॥७॥

[१७]

समिद्धो अग्निः समिधा। सुषमिद्धो वरेण्यः। गायत्री छन्द इन्द्रियम्। त्र्यविर्गौर्वयो
 दधुः। तनूनपाच्छुचिं व्रतः। तनूपाच्च सरस्वती। उष्णिक्छन्द इन्द्रियम्। दित्यवाङ्गौर्वयो दधुः।
 इडाभिरग्निरीडः। सोमो देवो अमर्त्यः॥८४॥

अनुष्टुप्छन्द इन्द्रियम्। त्रिवृथसो गौर्वयो दधुः। सुबर्हिरग्निः पूषण्वान्।
 स्तीर्णबर्हिरमर्त्यः। बृहती छन्द इन्द्रियम्। पञ्चाविर्गौर्वयो दधुः। दुरो देवीर्दिशो
 महीः। ब्रह्मा देवो बृहस्पतिः। पङ्क्तिश्छन्द इहेन्द्रियम्। तुर्यवाङ्गौर्वयो दधुः॥८५॥

उषे यही सुपेशसा। विश्वे देवा अमर्त्याः। त्रिष्टुप्छन्द इन्द्रियम्। पष्ठवाङ्गौर्वयो दधुः।
 दैव्यां होतारा भिषजा। इन्द्रेण सयुजा युजा। जगती छन्द इहेन्द्रियम्। अनुष्टुप्छन्द गौर्वयो
 दधुः। तिस्र इडा सरस्वती। भारती मरुतो विशः॥८६॥

विराट्छन्द इहेन्द्रियम्। धेनुर्गौर्न वयो दधुः। त्वष्टां तुरीपो अङ्गुतः। इन्द्राग्नी पुंष्टिर्वधना।
 द्विपाच्छन्द इहेन्द्रियम्। उक्षा गौर्न वयो दधुः। शमिता नो वनस्पतिः। सविता प्रसुवन्भगम्।
 ककुच्छन्द इहेन्द्रियम्। वशा वेहद्वौर्न वयो दधुः। स्वाहा यज्ञं वरुणः। सुक्षत्रो भेषजं करत्।
 अतिच्छन्दाश्छन्द इन्द्रियम्। बृहदृषभो गौर्वयो दधुः॥८७॥

अमर्त्यस्तुर्यवाङ्गौर्वयो दधुर्विशां वशा वेहद्वौर्न वयो दधुश्चत्वारि च॥४॥

[१८]

वसन्तेनर्तुना देवाः। वसंवस्त्रिवृतां स्तुतम्। रथन्तरेण तेजसा। हविरिन्द्रे वयो दधुः।
 ग्रीष्मेण देवा ऋतुना। रुद्राः पञ्चदशे स्तुतम्। बृहता यशसा बलम्। हविरिन्द्रे वयो दधुः।
 वरुणाभिरर्ऋतुनाऽऽदित्याः। स्तोमे सप्तदशे स्तुतम्॥८८॥

वैरूपेणं विशौजसा। हविरिन्द्रे वयो दधुः। शारदेनर्तुना देवाः। एकविंश ऋभवं
स्तुतम्। वैराजेनं श्रिया श्रियम्। हविरिन्द्रे वयो दधुः। हेमन्तेनर्तुना देवाः। मरुतस्त्रिणवे
स्तुतम्। बलैन शक्रैः सहः। हविरिन्द्रे वयो दधुः। शैशिरेणर्तुना देवाः। त्रयस्त्रिंशैः ऽमृतं
स्तुतम्। सत्येनं रेवतीः क्षत्रम्। हविरिन्द्रे वयो दधुः॥८९॥

स्तोमं सप्तदशे स्तुतं सहो हविरिन्द्रे वयो दधुश्चत्वारि च (वसुन्तेनं ग्रीष्मेणं वरुणमिः शारदेनं हेमन्तेनं शैशिरेणं षट्॥)॥९॥—[१९]

देवं बरुहिरिन्द्रं वयोधसम्। देवं देवमवर्धयत्। गायत्रिया छन्दसेन्द्रियम्। तेज इन्द्रे
वयो दधत्। वसुवने वसुधेयस्य वेतु यजं। देवीद्वारं देवमिन्द्रं वयोधसम्। देवीदेवमवर्धयन्।
उष्णिहा छन्दसेन्द्रियम्। प्राणमिन्द्रे वयो दधत्। वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं॥९०॥

देवी देवं वयोधसम्। उपे इन्द्रमवर्धयत्। अनुष्टुभा छन्दसेन्द्रियम्। वाचमिन्द्रे वयो
दधत्। वसुवने वसुधेयस्य वीतां यजं। देवी जोष्टीं देवमिन्द्रं वयोधसम्। देवी देवमवर्धयत्।
बृहत्या छन्दसेन्द्रियम्। श्रोत्रमिन्द्रे वयो दधत्। वसुवने वसुधेयस्य वीतां यजं॥९१॥

देवी ऊर्जाहुती देवमिन्द्रं वयोधसम्। देवी देवमवर्धयत्। पङ्क्त्या छन्दसेन्द्रियम्।
शुक्रमिन्द्रे वयो दधत्। वसुवने वसुधेयस्य वीतां यजं। देवा दैव्या होतारा देवमिन्द्रं
वयोधसम्। देवा देवमवर्धयत्। त्रिष्टुभा छन्दसेन्द्रियम्। त्विषिमिन्द्रे वयो दधत्। वसुवने
वसुधेयस्य वीतां यजं॥९२॥

देवीस्तिस्त्रिस्त्रिस्तो देवीर्वयोधसम्। पतिमिन्द्रमवर्धयन्। जगत्या छन्दसेन्द्रियम्।
बलमिन्द्रे वयो दधत्। वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं। देवो नराशंसो देवमिन्द्रं
वयोधसम्। देवो देवमवर्धयत्। विराजा छन्दसेन्द्रियम्। रेत इन्द्रे वयो दधत्। वसुवने
वसुधेयस्य वेतु यजं॥९३॥

देवो वनस्पतिर्देवमिन्द्रं वयोधसम्। देवो देवमवर्धयत्। द्विपदा छन्दसेन्द्रियम्।
भगमिन्द्रे वयो दधत्। वसुवने वसुधेयस्य वेतु यजं। देवं बरुहिर्वारितीनां देवमिन्द्रं
वयोधसम्। देवं देवमवर्धयत्। ककुभा छन्दसेन्द्रियम्। यश इन्द्रे वयो दधत्। वसुवने
वसुधेयस्य वेतु यजं। देवो अग्निः स्विष्टकृद्देवमिन्द्रं वयोधसम्। देवो देवमवर्धयत्।
अतिच्छन्दसा छन्दसेन्द्रियम्। क्षत्रमिन्द्रे वयो दधत्। वसुवने वसुधेयस्य वेतु यजं॥९४॥

वियन्तु यजं वीतां यजं वीतां यजं वेतु यजं वेतु यजं पञ्च च (देवं बरुहिर्गायत्रिया तेजः। देवीद्वारं उष्णिहां प्राणम्। देवी देवमुपे अनुष्टुभा
वाचम्। देवी जोष्टीं बृहत्या श्रोत्रम्। देवी ऊर्जाहुती पङ्क्त्या शुक्रम। देवा दैव्या होतारा त्रिष्टुभा त्विषिम्। देवीस्तिस्त्रिस्तो देवीः पतिं जगत्या

बलम्। देवो नराशंसो विराजा रेतः। देवो वनस्पतिर्द्विपदा भगम्। देवं बर्हिर्वारितानां ककुभा यशः। देवो अग्निः स्विष्टकृदतिच्छन्दसा क्षत्रमातु
वियन्तु चतुर्वीतामेको वियन्तु चतुर्वैत्ववर्धयदवर्धयश्चतुरवर्धतामेकोऽवर्धयश्चतुरवर्धयत्॥५॥

[२०]

स्वाद्धीं त्वा सोमः सुरावन्तः सीसेन मित्रोऽसि यदेवा होता यक्षस्मिधेन्द्रः समिद्ध इन्द्र आचरपणिप्रा देवं बर्हिरहोता यक्षस्मिधाऽग्निः
समिद्धो अग्निरंश्विनाऽश्विनां हुविरिन्द्रियं देवं बर्हिः सरस्वत्यग्निमद्योशान्तो होता यक्षदिडस्पदे समिद्धो अग्निः समिधा वसन्तेनतुनां देवं बर्हिरिन्द्र
वयोधसं विशृतिः॥२०॥

स्वाद्धीं त्वाऽमीमदन्त पितरः साम्राज्याय पूतं प्रवित्रेणोपासान्ता बदरैरधातां देव इन्द्रो वनस्पतिः पष्टवाहङ्गा देवी देवं वयोधसं चतुर्नवतिः॥२४॥
स्वाद्धीं त्वां वेतु यजं॥

हरिः ॐ॥

॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे द्वितीयाष्टके षष्ठः प्रपाठकः समाप्तः॥

